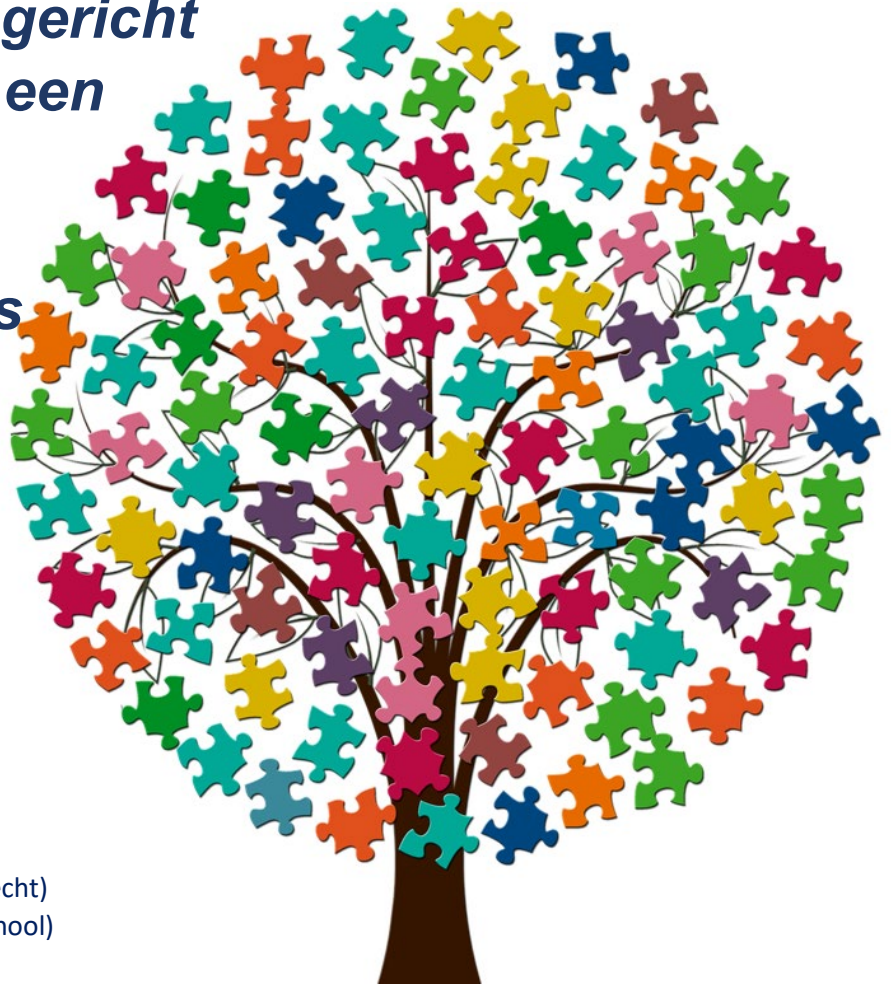
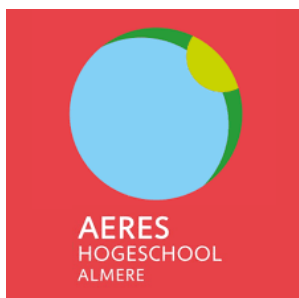

Leernetwerk programmatisch toetsen: portret opleiding Food Systems Innovation Aeres Hogeschool 2021

*Ontwikkelingsgericht
opleiden voor een
vakgebied dat
constant in
ontwikkeling is*

Marlies Vos (Hogeschool Utrecht)
Nienke Boere (Hogeschool Utrecht)
Marjan de Boer (Aeres Hogeschool)
Liesbeth Baartman (Hogeschool Utrecht)
Tamara van Schilt-Mol (HAN Hogeschool)

Voorwoord

Deze portretten zijn gebaseerd op interviews die afgenomen zijn met de deelnemers van het landelijk leernetwerk programmatisch toetsen tussen mei 2021 en januari 2022. Elk portret vertegenwoordigt één en soms meerdere opleidingen die programmatisch toetsen aan het ontwikkelen of aan het implementeren zijn. En elk portret laat een momentopname zien, het geeft weer hoe ver een opleiding op dat moment was in de ontwikkeling of implementatie van programmatisch toetsen. Met de portretten willen we inzicht geven in welke keuzes opleidingen maken wanneer ze programmatisch toetsen inzetten of willen inzetten, om zo andere opleidingen te helpen of te inspireren. In de portretten zijn er dan ook geen goede of foute keuzes, het zijn voorbeelden van programmatisch toetsen in het hbo.

Refereren naar dit document kan op de volgende wijze:

De Vos, M., Boere, N., De Boer, M., Van Schilt-Mol, T., Baartman, L. (2022, februari 7), *Leernetwerk programmatisch toetsen: portret opleiding Food Systems Innovation Aeres Hogeschool 2021 Ontwikkelingsgericht opleiden voor een vakgebied dat constant in ontwikkeling is*, Landelijk leernetwerk programmatisch toetsen,
https://lerenvantoetsen.nl/portret_aeres_hogeschool_onderlegger/

Waarom is er gekozen voor programmatisch toetsen?

Voordat de master Food Systems Innovations aan de slag ging met programmatisch toetsen, werd er voornamelijk vanuit de vakinhoud naar het curriculum gekeken en was dit richtinggevend bij onderwijsontwikkeling. Toetsing werd daardoor als laatste ontwikkeld, met als gevolg dat de docenten niet blij waren met hoe er getoetst werd. De toetsing was vooral gericht op het aftoetsen van kennis en kunde en niet op de ontwikkeling van de student. De opleiding wil dat studenten constant werken aan de vijf eindkwalificaties en programmatisch toetsen sluit heel goed aan bij deze wens. Door de stap te zetten naar programmatisch toetsen kan de opleiding vormgegeven worden als een ontwikkeltraject waarbij studenten opgeleid worden tot professionals die in staat zijn zich constant te ontwikkelen. Dit houdt in dat ze zich bewust moeten zijn van waar ze staan, waar ze naar toe willen en wat ze hiervoor nodig hebben. Deze vaardigheden leren studenten wanneer er programmatisch getoetst wordt.

Wat zijn de beoogde leerresultaten van de opleiding?

De kern van de eindkwalificaties is het beroepsprofiel van de *change agent in the food system*. De change agent is een reflectieve en verbindende T-shaped professional. Een T-shaped professional is een expert op een specifiek gebied – hier zit hun bacheloropleiding of werkervaring, het stokje van de T – en tegelijkertijd wordt deze expert een generalist door tijdens de opleiding zich te verbreden naar voedselsystemen, het dakje van de T. Op basis van het beroepsprofiel zijn 5 eindkwalificaties geformuleerd waaruit 14 leeruitkomsten voortvloeien. De leeruitkomsten zijn uitgewerkt in een rubric met 3-puntsschaal en deze rubric wordt als instrument in alle onderwijsmodules gebruikt. In eerste instantie koos de opleiding ervoor om de leeruitkomsten niet per onderwijsmodule te specificeren, maar op basis van voortschrijdend inzicht zijn de leeruitkomsten per datapunt uitgewerkt in *terms of guidance* die de studenten meer houvast geven en helpen de feedback te concretiseren. Een voorbeeld van een uitgewerkte LU:

Final Qualification 4: Develop and implement solutions that contribute to fundamental food system change towards sustainability

LO 4A weighs the trade-offs and ethical consequences of transition pathways

LO 4B translates challenges to possible interventions for solutions

LO 4C creates innovative solutions as an answer to current food system challenges

Welke plek heeft de body of knowledge gekregen?

Voor het formuleren van de LU's is gebruik gemaakt van werkwoorden passend bij de taxonomie van Bloom om onderscheid te maken in de verschillende cognitieve niveaus. Eén van de datapunten is een kennistoets.

Welke datapunten zijn er?

De opleiding kent gedurende het schooljaar in totaal 17 datapunten. Voor elk datapunt is omschreven of het gaat om een activiteit of een product, vanuit welke perspectieven studenten feedback moeten ophalen, bij welke onderwijsmodule het datapunt hoort en hoeveel omvangrijk het datapunt is. Van de 17 datapunten zijn er 3 vrij in te vullen door de student en deze bieden de kans om te remediëren of te excelleren, afhankelijk van de behoefte van de student. De vrije datapunten zijn niet gekoppeld aan een module of leeruitkomst en er is geen vastgestelde studielast. De datapunten verschillen in type opdracht of activiteit (kennistoets, beroepsproduct, strategie, organiseren van een symposium), samenwerkingsvormen (individueel, in groepjes), context (op school of op de werkplek) en omvang (zowel in studielast als in tijdsduur). Voor de beroepsproducten maakt de opleiding gebruik van de indeling van Losse (2016). De datapunten zijn zoveel mogelijk vormgegeven om aan te sluiten bij de beroepspraktijk van de studenten en gekoppeld aan een onderwijsmodule of kortere training die studenten volgen. Voor elk datapunt wordt de rubric met 3-

puntsschaal gebruikt waarin alle leeruitkomsten uitgewerkt zijn. Er zijn geen harde deadlines, maar studenten worden geacht na het afronden van een module of een training hun datapunt vast te leggen in hun portfolio in Canvas. Ze leveren hun opdracht of product in en vragen om feedback. In Canvas leggen ze zowel het product als de ontvangen feedback vast.

Hoe worden studenten begeleid?

Voorafgaand aan de opleiding wordt met elke student een intakegesprek gevoerd. Hier komt ook het ontwikkelingsgericht werken en ervaringen met het geven en ontvangen van feedback aan bod. Aan de start van het schooljaar doorlopen alle studenten een bootcamp week waarin studenten leren wat ze te wachten staat bij programmatisch toetsen. De studenten hebben wekelijks 2,5 uur tutorshop. Deze uren worden wisselend ingevuld met klassikale bijeenkomsten, learning circles met kleinere groepjes of met individuele mentorgesprekken. De mentor speelt een belangrijke rol in het bewaken van het leerproces. Aan het einde van elke module wordt er tijdens het mentorgesprek specifiek gekeken naar de ontvangen feedback en maakt de student samen met de mentor een plan waar nog aan gewerkt moet worden. Als de ontwikkeling van studenten achterblijft is het de mentor die hierover in gesprek gaat met studenten om te zien waar remediatie nodig is en hoe de vrije keuze datapunten ingezet kunnen worden.

Naast het intakegesprek en de bootcamp week krijgen studenten trainingen in eigenaarschap en zelfsturing op basis van feedback literacy. Ook docenten worden getraind in het werken met programmatisch toetsen en feedback literacy. Examencommissieleden doen ook mee aan trainingen om samen aan een feedbackcultuur te werken. De opleiding maakt gebruik van de inzichten uit het rapport van de Education Endowment Foundation (2021) om vorm te geven aan de feedbackpraktijk. De opleiding ziet studenten expliciet als medeontwikkelaars van het onderwijs.

Hoe wordt de beslisfunctie van programmatisch toetsen ingevuld?

De studenten krijgen aan het einde van het schooljaar in één keer alle studiepunten. Hiervoor levert de student een portfolio in wat gedurende het schooljaar gevuld is. Een onafhankelijke beoordelingscommissie bestaande uit 3 leden (twee docenten, één externe) beslist op basis van het portfolio van de student of de studiepunten toegekend worden. De mentor heeft geen rol in de beoordeling. De beoordelingscommissie kijkt op basis van de ontvangen feedback en het aangeleverde bewijsmateriaal of de student zich op alle leeruitkomsten voldoende heeft ontwikkeld. De bedoeling is dat de commissie in Canvas het hele plaatje van de student kan zien. Ze hoeven niet alle individuele datapunten te bekijken, maar indien noodzakelijk kan de commissie ook de onderliggende producten raadplegen. De leden van de commissie bekijken het portfolio onafhankelijk van elkaar en gaan daarna met elkaar in gesprek over hun bevindingen. De exacte beslisregels zijn nog niet uitgewerkt. De opleiding kiest ervoor om met studenten een eindgesprek te voeren, om zo de beslissing en het proces meer aan te kleden en de student de kans te geven te laten zien wat hij/zij gedaan heeft.

Referenties

Collin, J. & Quigley, A. (2021) *Teacher Feedback to Improve Pupil Learning: Guidance Report*.

Education Endowment Foundation. [https://d2tic4wvo1iusb.cloudfront.net/eef-guidance-reports/feedback/Teacher Feedback to Improve Pupil Learning.pdf](https://d2tic4wvo1iusb.cloudfront.net/eef-guidance-reports/feedback/Teacher_Feedback_to_Improve_Pupil_Learning.pdf)

Losse, M. (2016) De relevantie van onderzoekend vermogen. *Thema Hoger onderwijs*, 2016 (1), 57-62.